

Raport: Ewaluacja wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury

Raport pn. *Ewaluacja wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury* dla obszaru gmin: Grajewo, Radziłów, Rajgród, Wąsosz i Szczuczyn na lata 2009-2015 został opracowany na zlecenie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Biebrzański Dar Natury.

Grajewo 2015

Raport: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania
Biebrzański Dar Natury*

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
2. Ocena stanu wdrożenia Lokalnej Strategii Rozwoju LGD BIEBRZAŃSKI DAR NATURY	4
2.1. Metodologia badań.....	4
2.2. Wyniki badań.....	9
3. Wyniki badań ankietowych.....	16
4. Wnioski i rekomendacje	27
5. Spis tabel i wykresów	28

1. WPROWADZENIE

Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania (LGD) Biebrzański Dar Natury dla obszaru gmin: Grajewo, Radziłów, Rajgród, Szczuczyn i Wąsosz na lata 2009-2015 (LSR) jest dokumentem strategicznym pokazującym kierunki rozwoju określonego dla niej obszaru wiejskiego i miejskiego, który ma się z założenia rozwijać dzięki działalności lokalnej grupy działania. Zgodnie z podejściem LEADER, strategia jest dokumentem przekrojowym, a jej realizacja ma się przyczynić do aktywizacji społeczności wiejskich poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw. Wedle wytycznych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW) projekty wdrażane przy współfinansowaniu ze środków przeznaczonych na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) kwalifikują się do działań osi 3 PROW: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej (w tym: 311: Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej; 312: Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw; 313: Odnowa i rozwój wsi) oraz do działań z zakresu tzw. Małych projektów (413), które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach osi 3, ale przyczyniają się do osiągnięcia jej celów.

Niniejszy raport przedstawia ewaluację LGD Biebrzański Dar Natury oraz jego implikacje dla przyszłych działań w kolejnej perspektywie budżetowej 2013-2020, jakie powinny zostać ustanowione w nowej strategii rozwoju.

Dokument składa się z trzech podstawowych części:

1. ***Lokalna Strategia Rozwoju LGD Biebrzański Dar Natury*** – założenia tej części: rozdział poświęcony krótkiemu omówieniu strategii jako dokumentu kierunkowego oraz analizie poziomu i jakości realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.
2. ***Wyniki badania ewaluacyjnego mieszkańców Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Biebrzański Dar Natury*** – rozdział prezentujący badanie ankietowe.
3. ***Wnioski i rekomendacje***: rozdział poświęcony wnioskowi ewaluacji LSR, które powinny zostać wykorzystane w kolejnej perspektywie finansowej przy tworzeniu nowej strategii rozwoju na lata 2015 – 2020.

2. OCENA STANU WDROŻENIA LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU LGD Biebrzański Dar Natury

2.1. METODOLOGIA BADAŃ

Ocena stanu wdrażania LSR została przygotowana na bazie badań ankietowych, desk research, wywiadów pogłębionych z członkami stowarzyszenia LGD Biebrzański Dar Natury. Badania ankietowe przeprowadzono wśród reprezentantów podmiotów gospodarczych i instytucji publicznych, mieszkańców, którzy zrealizowali projekty, bądź korzystali z powstałych rezultatów projektu a także tych mieszkańców gmin, którzy dotychczas nie korzystali bezpośrednio z infrastruktury lub innych działalności LGD. Analizie natomiast poddano dokumenty dostarczone przez LGD dotyczące oceny tychże projektów oraz sprawozdania z działalności LGD, a także informacje zamieszczone na stronie internetowej <http://www.lgd-bdn.pl/>. Szczegółowo przeanalizowane zostały ponadto zapisy Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Biebrzański Dar Natury w aspekcie wskaźników oddziaływania, rezultatów i produktów. Zakres badania w przestrzennym układzie obejmował obszar pięciu gmin wchodzących w skład LGD: Grajewo, Radziłów, Rajgród, Szczuczyn i Wąsosz.

Dla celów badawczych stworzono listę dziewięćdziesięciu projektów realizowanych ze środków przyznanych na wdrożenie strategii w latach 2009-2015. Listę wraz z podstawowymi informacjami na temat projektów zawiera tabela 1.

Tabela 1. Lista projektów zrealizowanych przez LGD w latach 2009-2015

Lp.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość dofinansowania	Rodzaj projektu
1	Gmina Wąsosz	Remont świetlicy wiejskiej we wsi Sulewo-Prusy, Gmina Wąsosz	48 082,00	Odnowa i rozwój wsi
2	Gmina Grajewo	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Przechodach	98 078,00	Odnowa i rozwój wsi
3	Gmina Rajgród	Renowacja zabytkowego parku miejskiego w Rajgrodzie	116 014,00	Odnowa i rozwój wsi
4	Gmina Radziłów	Remont budynków użyteczności publicznej w msc. Klimaszewnica	83 131,00	Odnowa i rozwój wsi
5	Gmina Radziłów	Kompleks turystyczno-rekreacyjny w Radziłowie	105 708,28	Odnowa i rozwój wsi
6	Gmina Szczuczyn	Zagospodarowanie terenu wraz z urządzeniem placu zabaw i wykonaniem ogrodzenia na działkach numer 55/1 i 55/2 w m. Chojnowo, gm. Szczuczyn	50 733,00	Odnowa i rozwój wsi
7	Gmina Szczuczyn	Zagospodarowanie terenu i urządzenie placu zabaw z wykonaniem ogrodzenia na części	77 290,00	Odnowa i rozwój wsi

Report: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania
Biebrzański Dar Natury*

Lp	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość dofinansowania	Rodzaj projektu
		działki nr 1163/54 w mieście Szczuczyn		
8	Gmina Szczuczyn	Zagospodarowanie terenu wraz z urządzeniem placu zabaw i wykonaniem ogrodzenia na działce numer 17/1 w m. Kurki, gm. Szczuczyn	57 289,00	Odnowa i rozwój wsi
9	Gmina Szczuczyn	Zagospodarowanie terenu i urządzenie placu zabaw z wykonaniem ogrodzenia na działce numer 106 w m. Brzeźno, gm. Szczuczyn	36 415,00	Odnowa i rozwój wsi
10	Gmina Wąsosz	Remont Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Wąsoszu	69 276,00	Odnowa i rozwój wsi
11	Gmina Grajewo	Urządzenie placu zabaw w Konopkach-Kolonie	42 276,00	Odnowa i rozwój wsi
12	Gmina Rajgród	Budowa parkingu w Rajgrodzie.	41 972,00	Odnowa i rozwój wsi
13	Gmina Szczuczyn	Zagospodarowanie terenu wraz z urządzeniem placu zabaw i wykonaniem ogrodzenia na części działki nr 1543 w mieście Szczuczyn.	51 591,00	Odnowa i rozwój wsi
14	Gmina Rajgród	Zagospodarowanie plaży nad Jeziorem Rajgrodzkim w miejscowości Rajgród	61 400,00	Odnowa i rozwój wsi
15	Gmina Grajewo	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Grozimach wraz z zagospodarowaniem terenu	84 225,80	Odnowa i rozwój wsi
16	Gmina Grajewo	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Sojczynie Borowym	24 999,00	Małe projekty
17	Gmina Grajewo	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Białogładach	24 688,91	Małe projekty
18	Gmina Wąsosz	Remont świetlicy wiejskiej i wykonanie placu zabaw w Kędziorowie, Gmina Wąsosz	20 019,66	Małe projekty
19	Gmina Wąsosz	Remont świetlicy wiejskiej oraz wykonanie boiska do mini piłki nożnej i placu zabaw w Zalesiu, Gmina Wąsosz	24 999,00	Małe projekty
20	Gmina Radziłów	Zakup tablic informacyjnych celem poprawy wizerunku miejscowości na terenie Gminy Radziłów	24 999,00	Małe projekty
21	Gmina Rajgród	Lato w Rajgrodzie - impreza plenerowa	23 261,11	Małe projekty
22	Gmina Rajgród	Remont obiektu sakralnego w Czarnej Wsi	10 626,61	Małe projekty
23	Gmina Radziłów	Remont budynku świetlicy w miejscowości Łoje - Awissa wraz z zagospodarowaniem jej otoczenia	24 821,53	Małe projekty
24	Gmina Radziłów	Remont świetlicy wiejskiej w Karwowie	24 999,00	Małe projekty
25	Gmina Grajewo	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Szymanach	24 999,00	Małe projekty
26	Gmina Wąsosz	Remont świetlicy wiejskiej oraz wykonanie placu zabaw we wsi Bagienice	21 362,26	Małe projekty
27	Gmina Rajgród	Wakacje w Rajgrodzie 2011	13 621,67	Małe projekty
28	Gmina Wąsosz	Dni Wąsosza	14 869,00	Małe projekty
29	Gmina Szczuczyn	Remont części świetlicy we wsi Danowo.	21 786,07	Małe projekty

Raport: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania
Biebrzański Dar Natury*

Lp	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość dofinansowania	Rodzaj projektu
30	Gmina Szczuczyn	Wykonanie placu wypoczynkowego z fontanną w parku miejskim w Szczuczynie.	24 999,00	Małe projekty
31	Gmina Szczuczyn	Zagospodarowanie terenu wraz z urządzeniem placu zabaw i wykonaniem ogrodzenia w miejscowości Skaje.	24 846,64	Małe projekty
32	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Wąsoszu	Remont istniejących alejek na zabytkowym Cmentarzu Rzymsko- Katolickim w Wąsoszu	24 999,00	Małe projekty
33	Gmina Grajewo	Urządzenie placu zabaw w Koszarówce	24 999,00	Małe projekty
34	Gmina Rajgród	Lato w Rajgrodzie 2012	24 853,97	Małe projekty
35	Gmina Szczuczyn	Organizacja uroczystości z okazji 320 - lecia nadania praw miejskich dla Szczuczyna.	24 999,00	Małe projekty
36	Stowarzyszenie Edukacyjne "Belda"	Centrum rekreacyjno - sportowe w Beldzie.	23 739,17	Małe projekty
37	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Wąsoszu	Festyn rodzinny "Rodzina naszą siłą"	18 851,19	Małe projekty
38	Miejski Dom Kultury	Organizacja festynu integracyjnego dla mieszkańców Gminy Szczuczyn pn. Piknik Sołecki.	22 505,00	Małe projekty
39	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Białogrądy	Ogrodzenie terenu przylegającego do Świetlicy Wiejskiej w Białogrądach.	24 999,00	Małe projekty
40	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Wąsoszu	Wierni tradycji	17 129,96	Małe projekty
41	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ciemnoszyje	Pamiętajmy o przeszłości.	6 000,00	Małe projekty
42	Biblioteka Miejska w Szczuczynie	Opracowanie i wydanie monografii Gminy Szczuczyn pn. "Dzieje Miasta i Gminy Szczuczyn"	24 800,00	Małe projekty
43	Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.	Zagospodarowanie placu wypoczynkowego przy ulicy Kilińskiego w Szczuczynie.	21 557,72	Małe projekty
44	Gmina Grajewo	Urządzenie placu zabaw w Koszarówce	24 999,00	Małe projekty
45	Biblioteka Samorządowa w Radziłowie	Remont świetlicy wiejskiej w msc. Słucz	22 803,44	Małe projekty
46	Miejski Dom Kultury	Palinocka 2013 - obchody nocy świętojańskiej w Gminie Szczuczyn.	24 999,00	Małe projekty
47	Miejski Dom Kultury	Szczuczynskie Targi Produktu Regionalnego	24 999,00	Małe projekty
48	Gmina Rajgród	Impreza kulturalno - sportowa nad Jeziorem Rajgrodzkim w Rajgrodzie	24 995,12	Małe projekty

Report: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania
Biebrzański Dar Natury*

Lp	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość dofinansowania	Rodzaj projektu
49	Stowarzyszenie Edukacyjne "Belda"	Centrum zabaw dla dzieci w Beldzie	24 885,79	Małe projekty
50	Ireneusz Gliniecki	Urządzenie centrum kulinarnego w gospodarstwie agroturystycznym wraz z zagospodarowaniem terenu.	25 000,00	Małe projekty
51	Ochotnicza Straż Pożarna w Białaszewie	Festyn strażacki	14 686,59	Małe projekty
52	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Wąsoszu	Wieś spokojna - wieś wesoła	21 917,23	Małe projekty
53	Miejski Dom Kultury	Zakup urządzeń do ćwiczeń fitness	24 864,00	Małe projekty
54	Biblioteka Miejska w Szczuczynie	Remont części świetlicy wiejskiej w miejscowości Skaje.	24 999,00	Małe projekty
55	Gmina Radziłów	Remont i wyposażenie ogólnodostępnej świetlicy wiejskiej w Szkole Podstawowej w Radziłowie.	24 999,00	Małe projekty
56	Biblioteka Samorządowa w Radziłowie	Festyn: Kocham Radziłów	24 999,00	Małe projekty
57	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Modzele	Urządzenie placu zabaw w Modzelach	49 993,91	Małe projekty
58	Gmina Grajewo	Wyposażenie świetlic wiejskich w Gminie Grajewo.	9 430,89	Małe projekty
59	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ciemnoszyje	Wykonanie placu betonowego na cele sportowo - rekreacyjne	25 000,00	Małe projekty
60	Gmina Grajewo	Urządzenie placu zabaw w Okole	22 699,18	Małe projekty
60	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Wąsoszu	Modernizacja poprzez zakup wyposażenia dla GOKiS w Wąsoszu	6 136,96	Małe projekty
62	Gmina Szczuczyn	Utworzenie skwerku wypoczynkowego w parku miejskim w Szczuczynie.	24 999,00	Małe projekty
63	Gmina Szczuczyn	Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Niećkowo.	24 999,00	Małe projekty
64	Gmina Szczuczyn	Festyn integracyjny: "Moje Miasto Szczuczyn"	35 000,00	Małe projekty
65	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Wąsoszu	Festyn integracyjny "W rodzinnym gronie"	24 999,00	Małe projekty
66	Gmina Wąsosz	Doposażenie świetlic wiejskich	21 639,00	Małe projekty
67	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Kurejewka i Chojnówek "Wiejski Zakątek"	Urządzenie placu zabaw w Kurejewce	22 855,97	Małe projekty

Raport: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania
Biebrzański Dar Natury*

Lp.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość dofinansowania	Rodzaj projektu
68	Gmina Grajewo	Witacze na terenie Gminy Grajewo	10 976,00	Małe projekty
69	Gmina Grajewo	Festyn strażacki	28 300,00	Małe projekty
70	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Słuczu	Remont istniejących alejek na zabytkowym Cmentarzu Rzymsko-Katolickim w Słuczu	24 999,00	Małe projekty
71	Gmina Radziłów	Modernizacja parku w Radziłowie	24 999,00	Małe projekty
72	Stowarzyszenie Nad Jęgrznią	Organizacja placu spotkań lokalnej społeczności wraz z miejscem do gier małych oraz doposażenie świetlicy wiejskiej w sprzęt sportowo-rekreacyjny	15 167,00	Małe projekty
73	Gmina Rajgród	Impreza kulturalno-sportowa w Rajgrodzie	30 532,09	Małe projekty
74	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Modzele	Lekcja historii o Modzelach.	16 100,00	Małe projekty
75	Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy "Gwiazda" przy Urzędzie Miejskim w Szczuczynie	Podniesienie standardu świadczonych usług poprzez doposażenie MŁUKS "GWIAZDA" w akcesoria zapaśnicze.	8 070,00	Małe projekty
76	Miejski Dom Kultury	Zakup urządzeń do ćwiczeń na świeżym powietrzu	24 999,00	Małe projekty
77	Gmina Grajewo	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Grozimach oraz w Kurejewce	11 000,00	Małe projekty
78	Gmina Wąsosz	Wykonanie ogrodzenia i placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w Bukowie Dużym.	24 999,00	Małe projekty
79	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego w Wąsoszu	Renowacja zabytkowych nagrobków na cmentarzu parafialnym w Wąsoszu	24 999,00	Małe projekty
80	Gmina Szczuczyn	Lepsze jutro w gminie Szczuczyn, czyli jak poprawić jakość życia mieszkańców.	10 480,59	Małe projekty
81	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Białogrądy	Ogrodzenie boiska w Rudzie wraz z zagospodarowaniem terenu	35 359,26	Małe projekty
82	Gmina Radziłów	Radziłów silny historią	24 100,00	Małe projekty
83	Gmina Rajgród	Witacze i mapy turystyczne jako źródło promocji walorów turystycznych Gminy Rajgród	14 480,00	Małe projekty
84	Gmina Rajgród	Upowszechnienie bezpłatnego dostępu do internetu za pomocą punktów hotspot w miejscowości Rajgród	7 200,00	Małe projekty
85	Miejski Dom Kultury w Szczuczynie	Zagospodarowanie terenu wraz z urządzeniem placu zabaw i wykonaniem ogrodzenia w m. Niedźwiadna	24 999,00	Małe projekty

Raport: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania
Biebrzański Dar Natury*

Lp.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość dofinansowania	Rodzaj projektu
86	Biblioteka Miejska w Szczuczynie	Zagospodarowanie terenu wraz z urządzeniem placu zabaw i wykonaniem ogrodzenia w m. Niećkowo	24 999,00	Małe projekty
87	Dariusz Szumski	Podwyższenie konkurencyjności przedsiębiorstwa i zwiększenie poziomu zatrudnienia poprzez budowę stacji kontroli pojazdów oraz warsztatu napraw pojazdu wraz z wyposażeniem	60 000,00*	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
88	Tomasz Borkowski		63 500,00	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
89	Adam Chrzanowski	Uzyskanie dochodu z działalności pozarolniczej poprzez świadczenie usług załadunku obornika, siana, sianokiszonki i słomy i dowóz do gospodarstw.	100 000,00	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
90	Piotr Modzelewski	Uzyskanie dochodu z działalności pozarolniczej poprzez świadczenie usług na rzecz rolnictwa	87 886,00	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

Źródła: Opracowanie własne na podstawie materiałów otrzymanych z LGD Biebrzański Dar Natury

**dokonano płatności na kwotę 60 000 zł z całej wysokości przyznanego dofinansowania w wysokości 300 000 zł*

2.2. WYNIKI BADAŃ

Ocena stanu wdrożenia LSR została przeprowadzona pod kątem osiągnięcia założonych wskaźników oraz pod kątem finansowym. Analizie poddano także zakres merytoryczny projektów i jego zgodność z założeniami LSR.

W poniższych tabelach zestawiono cele LSR LGD Biebrzański Dar Natury wraz ze wskaźnikami oddziaływania, rezultatu i produktu oraz stany docelowe wskaźników do osiągnięcia w roku 2015 a także ukazaniem ich rzeczywistego poziomu realizacji na dzień 25.06.2015 rok. Na etapie tworzenia strategii w 2009 roku postawiono wskaźniki, które służyły jako swego rodzaju drogowskaz, co należy osiągnąć w 2015 roku. Analiza dokumentów oraz informacje uzyskane od pracowników LGD Biebrzański Dar Natury pozwoliły zweryfikować wykonanie wskaźników dla celu 1 w stopniu zamierzonym, czyli w 100%. Aktywizacja społeczności lokalnej przez tak dużą liczbę zrealizowanych projektów, niewątpliwie wpłynie na integrację lokalnej społeczności i wzrost zaufania w gminach.

Tabela 2. Stopień osiągnięcia wskaźników dotyczących realizacji celu 1

Cel ogólny 1	Wspieranie rozwoju aktywności społecznej i edukacji	Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stan początkowy 2009 rok	Stan docelowy 2015 rok	Osiągnięcie wskaźnika [%]
Wskaźnik oddziaływania				
Wzrost odsetka osób deklarujących poczucie więzi z miejscem zamieszkania		75%	Wzrost min. 76%	100%
Cel szczegółowy 1.1	Poprawa zagospodarowania przestrzennego miejscowości			
Wskaźniki rezultatu				
Liczba osób korzystających z doposażonych obiektów		0	50 000	100%
Cel szczegółowy 1.2	Wzrost integracji poprzez działania promocyjne, edukacyjne, kulturalne, sportowe			
Wskaźniki rezultatu				
Wzrost liczby członków LGD w okresie od 2009 r. do końca 2014 r		41	65	100%
Przedsięwzięcie I	Aktywizacja społeczności lokalnej na obszarze LGD			
Produkty				
Liczba wyremontowanych/ przebudowanych/ wyposażonych świetlic wiejskich lub obiektów pełniących ich funkcje		0	30	100%
Liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych		0	73	100%
Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych, konkursów itp		0	60	100%
Liczba uczestników imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych, konkursów itp		0	20 000	100%
Liczba nowopowstałych stowarzyszeń na terenie LGD		0	4	100%

Źródła: opracowanie własne.

W kolejnym celu ogólnym nr 2 *Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w tym agroturystyki, turystyki i rekreacji*, zadeklarowano realizację istotnych produktów. Działania w tym obszarze były dużym wyzwaniem dla LGD Biebrzański Dar Natury. Pełne informacje zaprezentowano w tabeli 3, jako uzupełnienie warto wymienić tytuły szkoleń:

1. rozwój przedsiębiorczości i pozarolniczych źródeł dochodu – szansą rozwoju obszarów wiejskich,
2. pozyskiwanie środków unijnych szansą dla rozwoju regionu,
3. mam pomysł na dodatkowe źródła w gospodarstwie.

Tabela 3. Stopień osiągnięcia wskaźników dotyczących realizacji celu 2

Cel ogólny 2	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w tym agroturystyki, turystyki i rekreacji	Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stan początkowy 2009 rok	Stan docelowy 2015 rok	Osiągnięcie wskaźnika [%]
Wskaźnik oddziaływania				
Wzrost dochodów własnych gmin na obszarze LGD do 2013 roku		15 654,10 tys. zł	Wzrost min. 15 700 tys. zł	100%
Cel szczegółowy 2.1	Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru			
Cel szczegółowy 2.2	Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi			
Wskaźniki rezultatu				
Liczba powstałych nowych miejsc pracy		0	2	100%
Przedsięwzięcie I	Aktywizacja społeczności lokalnej na obszarze LGD			
Produkty				
Liczba szkoleń w zakresie przedsiębiorczości		0	7	100%
Liczba przeszkolonych mieszkańców		0	100	100%
Liczba powstałych/ rozwijających się przedsiębiorstw		0	2	100%
Liczba utworzonych, zmodernizowanych usług około rolniczych i dla ludności		0	2	100%

Źródła: *Opracowanie własne*

Sytuacja w przypadku celu 3 Zachowanie dziedzictwa kulturowego (w tym tradycji, obrzędów, zawodów i rzemiosła) historycznego i przyrodniczego również wygląda bardzo dobrze, gdyż zrealizowano z powodzeniem poszczególne wskaźniki oddziaływania, co zostało ukazane w tabeli 4.

Tabela 4. Stopień osiągnięcia wskaźników dotyczących realizacji celu 3

Cel ogólny 3	Zachowanie dziedzictwa kulturowego (w tym tradycji, obrzędów, zawodów i rzemiosła) historycznego i przyrodniczego	Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stan początkowy 2009 rok	Stan docelowy 2015 rok	Osiągnięcie wskaźnika [%]
Wskaźnik oddziaływania				
Wzrost odsetka osób oceniających zmiany zachodzące w swojej miejscowości w okresie wdrażania LSR na poziomie bardzo dobrym		23%	Wzrost min. 24%	100%
Cel szczegółowy 3.1	Zachowanie i efektywne wykorzystanie dóbr przyrody kultury i dziedzictwa historycznego			
Wskaźniki rezultatu				
Liczba osób do których trafiły publikacje/ broszury/ ulotki dotyczące dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historyczne obszaru LGD		0	10 000	100%
Przedsięwzięcie I	Wspieranie działań mających na celu zachowanie dziedzictwa lokalnego na obszarze LGD.			
Produkty				

Raport: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania
Biebrzański Dar Natury*

Cel ogólny 3	Zachowanie dziedzictwa kulturowego (w tym tradycji, obrzędów, zawodów i rzemiosła) historycznego i przyrodniczego	Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stan początkowy 2009 rok	Stan docelowy 2015 rok	Osiągnięcie wskaźnika [%]
Liczba publikacji /broszur /ulotek zawierających informacje o dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym (w szt wg. rodzaju)		0	7	100%
Liczba zabytkowych budynków/parków po renowacji		0	2	100%
Liczba wyremontowanych/ przebudowanych/ wyposażonych obiektów sakralnych		0	6	100%
Liczba utworzonych portali internetowych		0	1	100%

Źródła: opracowanie własne.

Ewaluacja LSR- finanse

Wykonanie budżetu LSR to wykorzystanie 100 % zaplanowanych środków finansowych. Wszystkie zrealizowane dotychczas projekty finansowane były w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” oraz z „małych projektów”. Kilka projektów zostało zrealizowany w ramach „Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej” i „Tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw” – łącznie 4.

W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie finansowe dotyczące wykonania budżetu LSR za okres 2008 - 2015.

Tabela 5. Finansowe wykonanie LSR

Lata realizacji LSR	4.I/413 - Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 Wdrażanie projektów współpracy	4.31 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania w tym:			Razem Oś 4
	operacje spełniające warunki przyznania pomocy dla działań:			małe projekty	Razem 4.1/413		funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31	
	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2008-2009	0,00	0,00	0,00	153 593,29	153 593,29	0,00	51 162,88	18 152,61	69 315,49	222 908,78
2010	63 500,00	0,00	345 305,00	96 181,79	504 986,79	0,00	49 230,14	37 579,49	86 809,63	591 796,42
2011	187 886,00	0,00	396 711,28	125 121,38	709 718,66	0,00	106 544,86	47 726,16	154 271,02	863 989,68
2012	0,00	300 000,00*	135 839,00	518 581,18	954 420,18	83 826,00	107 884,38	22 038,29	129 922,67	1 168 168,85
2013	0,00	0,00	145 625,80	451 895,00	597 520,80	0,00	114 246,71	43 970,74	158 217,45	755 738,25
2014	0,00	0,00	0,00	252 615,85	252 615,85		97 915,98	37 736,83	135 652,81	388 268,66
2015							41 868,08	33 861,66	75 729,74	75 729,74
2008-2015	251 386,00	300 000,00	1 023 481,08	1 597 988,49	3 172 855,57	83 826,00	568 853,03	241 065,78	809 918,81	4 066 600,38

Źródła: opracowanie własne.

*na dzień 25 czerwca 2015 roku dokonano płatności w wysokości 60 000 zł.

Ewaluacja LSR LGD- zgodność merytoryczna projektów z założeniami LSR

LSR zakłada realizację projektów w konkretnych dziedzinach i o konkretnym charakterze, stąd też analizie poddano również zgodność realizowanych projektów z tymi założeniami. W tym celu też skonfrontowano analizę SWOT zamieszczoną w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Biebrzański Dar Natury.

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Zasoby przyrodnicze2. Dziedzictwo kulturowo historyczne i tradycje ludowe3. Zagłębienie mleczarskie4. Dostępność komunikacyjna (drogi krajowe, kolej)5. Duże zasoby siły roboczej	<ol style="list-style-type: none">1. Słaba infrastruktura techniczna i brak terenów przygotowanych pod inwestycje2. Niedostateczna i mało zróżnicowana oferta turystyczna3. Niska aktywność społeczna4. Przewaga gospodarstw niskotowarowych i rozproszonych
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none">1. Możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania2. Inwestycje w infrastrukturę3. Korzystne warunki do rozwoju turystyki4. Rozwój bazy surowcowej i technologii pozyskiwania energii OZE5. Rozwój przedsiębiorczości i usług okołobiznesowych	<ol style="list-style-type: none">1. Koniunkturalny rynek produktów rolnych2. Niekorzystna migracja i starzenie się społeczeństwa3. Ubożenie i malejąca aktywność społeczna mieszkańców4. Skomplikowane procedury inwestycyjne5. Niedostateczna promocja i brak zainteresowania ofertą turystyczną

Źródła: *Strategia Rozwoju Lokalnego LGD Biebrzański Dar Natury* s. 36.

Analiza ukazuje, że zrealizowane projekty w latach 2009 - 2015 służyły ograniczeniu słabych stron w punktach: słabej infrastruktury społecznej, niedostatecznej i mało zróżnicowanej ofercie turystycznej oraz niskiej aktywności społecznej. Zarząd i członkowie stowarzyszenia LGD Biebrzański Dar Natury poprzez swoje działania wykorzystali zidentyfikowane szanse: możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania, inwestycje w infrastrukturę, a także rozwój przedsiębiorczości i usług okołobiznesowych. Analiza danych statystycznych ukazuje na liczne zagrożenia, w tym w szczególności: niekorzystną migrację i starzenie się społeczeństwa z terenu gmin objętych działaniem LGD.

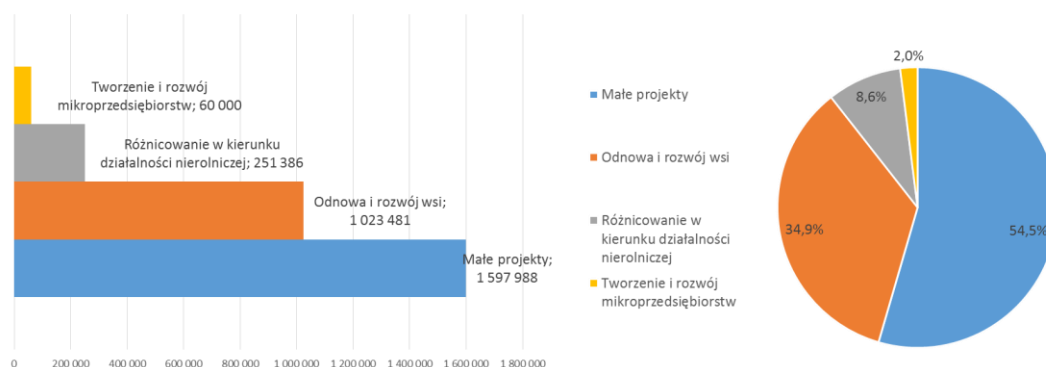

Raport: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury*

Ponadto dużym problemem jest wysoki poziom bezrobocia, co nie zostało wyszczególnione w słabych stronach analizy SWOT, na terenie gmin z powiatu grajewskiego. Jednocześnie zauważono pojawiający się problem niskopłatnych miejsc pracy oraz trudności ze znalezieniem specjalistów, co powinno tworzyć potrzebę organizacji szkoleń dedykowanych.

Potwierdzeniem wpisania się projektu i związku ze SWOT jest struktura wydatków zrealizowanych projektów, co zostało zilustrowane na wykresie poniżej.

Wykres 1. Kategorie i struktura wydatków

Źródła: opracowanie własne.

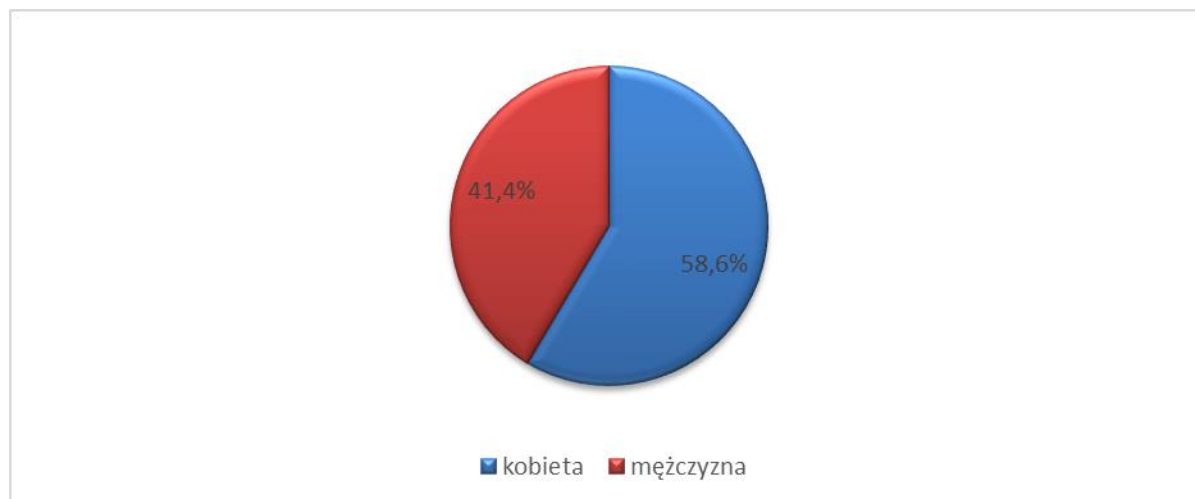
Podział środków na poszczególne projekty odbywał się zgodnie z przyjętymi zasadami i regulaminem, przyjętym przez Zarząd Stowarzyszenia. W latach 2009 – 2015 ogłoszono łącznie 17 naborów konkursowych.

3. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Charakterystyka respondentów

Badania ankietowe zostały przeprowadzone w okresie od kwietnia do maja 2015 roku na terenie gmin: Grajewo, Radziłów, Rajgród, Szczuczyn oraz Wąsosz. Część ankiet została wypełniona w trakcie spotkań ewaluacyjnych z reprezentantami trzech sektorów życia: publicznego, pozarządowego oraz gospodarczego, pozostałe kwestionariusze ankiety wypełnili w późniejszym terminie petenci gminy składający wizytę w urzędzie, czy sami pracownicy urzędu. W badaniu uczestniczyło 212 mieszkańców, spośród których 58,6% ogółu stanowiły kobiety a 41,4% mężczyźni.

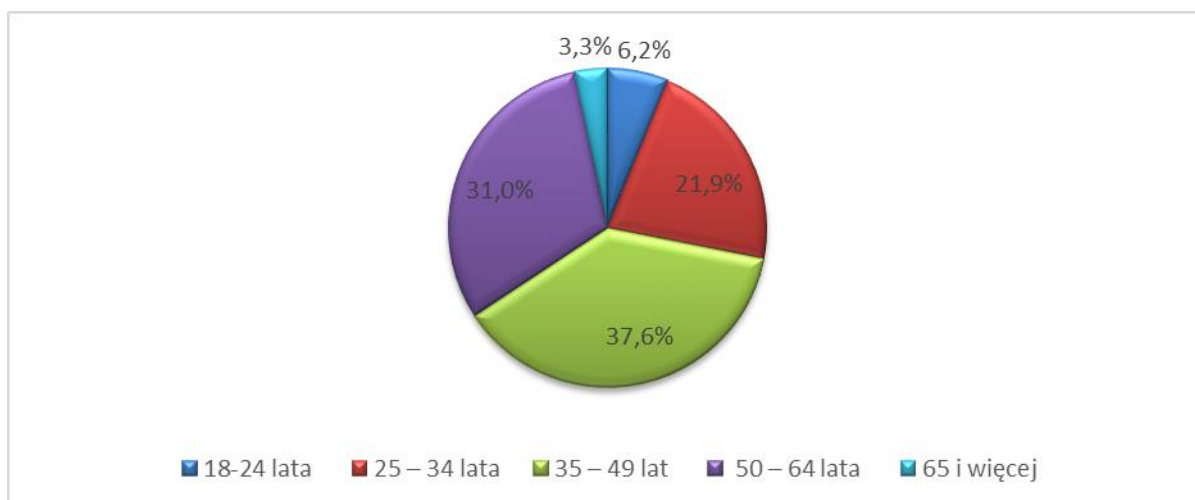
Wykres 2. Płeć respondentów

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Z poniższego wykresu wynika, że prawie 90% wszystkich badanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 25 do 64 lat. Najliczniejszą grupą biorącą udział w badaniu byli mieszkańcy w przedziale wiekowym od 35 do 49 lat, co stanowiło 37,6% wszystkich badanych, natomiast tylko 3,3% stanowili mieszkańcy w przedziale wiekowym od 65 lat i więcej.

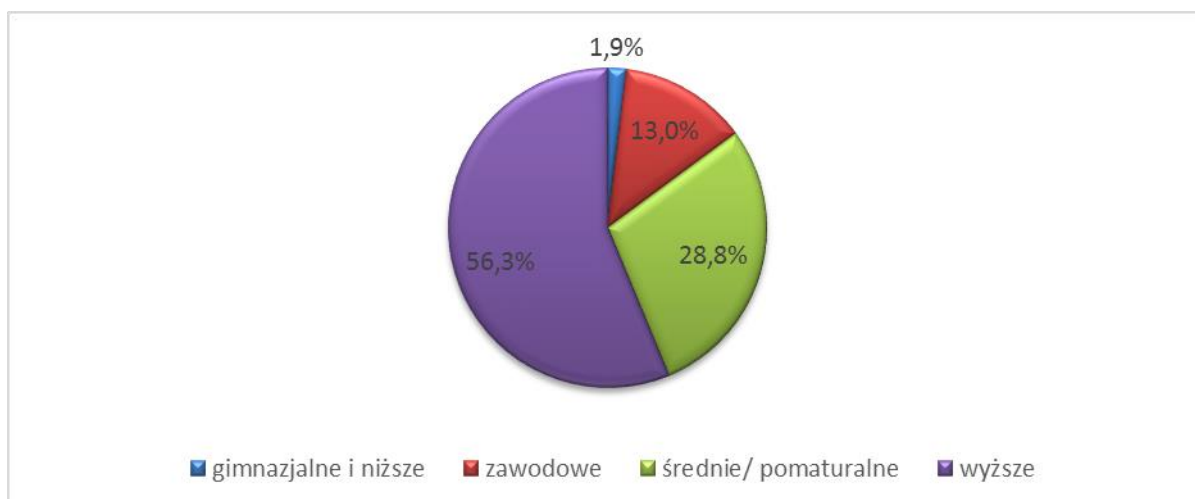
Wykres 3. Wiek respondentów

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Ponad połowa (56,3%) badanych mieszkańców posiada wykształcenie wyższe, mniejszą część (28,8%) stanowią osoby z wykształceniem średnim/pomaturalnym, z wykształceniem zawodowym: 13,0% i tylko 1,9% to mieszkańcy z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. W badaniu wystąpiła nadreprezentacja osób z wykształceniem wyższym, co tłumaczy większą aktywność tej kategorii ludzi i zajmowanie ważnych stanowisk w instytucjach publicznych. Poziom wykształcenia mieszkańców to jedno z głównych ograniczeń rozwoju opartego na własnych zasobach,

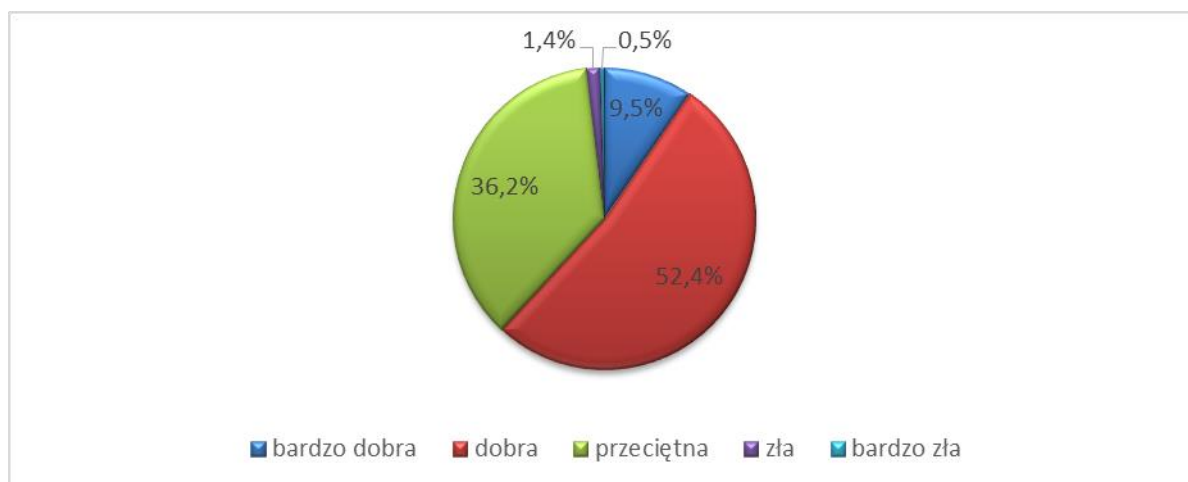
Wykres 4. Wykształcenie respondentów

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Ponad 95% mieszkańców oceniło swoją sytuację materialną na bardzo dobrą, dobrą i przeciętną, a niecałe 2% ankietowanych uznało, że ich sytuacja materialna jest zła lub bardzo zła. Wystąpiła tutaj korelacja polegająca na relatywnie lepszej sytuacji ekonomicznej i wyższego wykształcenia, co potwierdziło występowanie silnej zależności w społeczeństwie.

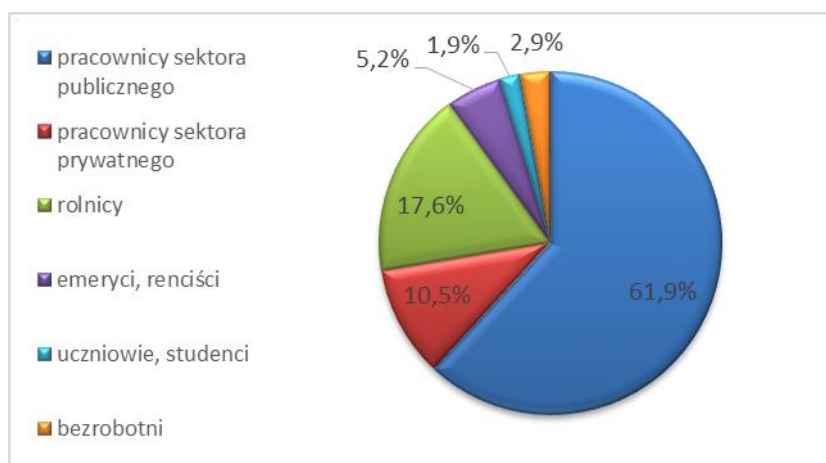
Wykres 5. Sytuacja materialna respondentów

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Poniższy wykres przedstawia kategorie społeczne zajmowane przez respondentów. Wśród nich dominującą kategorią są pracownicy sektora publicznego (61,9%), znaczną część stanowią rolnicy (17,6%) i pracownicy sektora prywatnego (10,5%). Pozostałą część zajmują emeryci, renciści (5,2%), bezrobotni (2,9%) oraz uczniowie i studenci (1,9%). Wyniki wskazują na znaczącą nadreprezentację pracowników zatrudnionych w administracji, wynika to po części z faktu, że ta grupa mieszkańców pełniła istotną rolę we władzach stowarzyszenia, a także przy przygotowywaniu projektów i angażowaniu się w promocję projektów LGD Biebrzański Dar Natury.

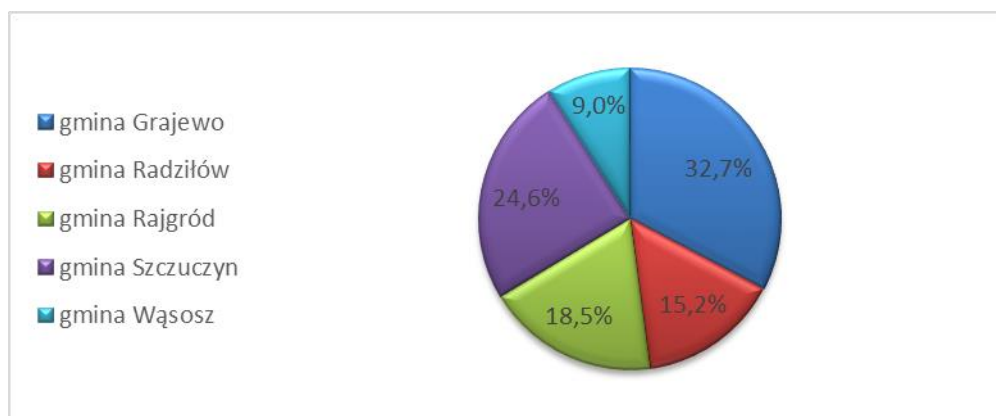
Wykres 6. Kategoria społeczna respondentów

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Wśród wszystkich respondentów najliczniejszą grupą (32,7%) stanowiły osoby zamieszkujące gminę Grajewo, następnie mieszkańcy gminy Szczuczyn (24,6%). Pozostali ankietowani zamieszkują gminę Rajgród, Radziłów i Wąsosz.

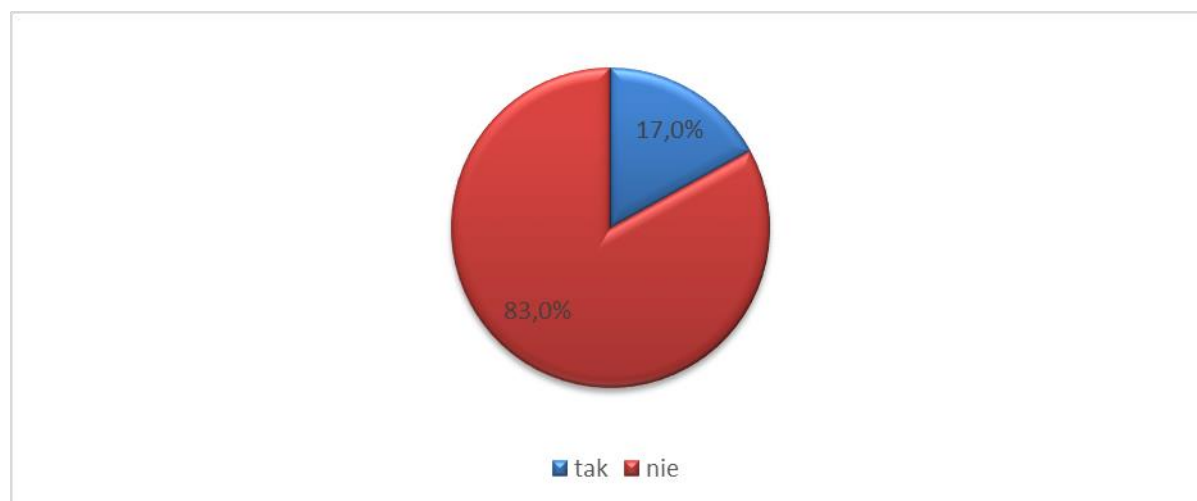
Wykres 7. Miejsce zamieszkania respondentów

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Na pierwsze pytanie skierowane do ankietowanych dotyczące członkostwa z LGD, tylko 17% ankietowanych mieszkańców potwierdziło przynależność do Lokalnej Grupy Działania, a znaczna część (83%) udzieliła odpowiedzi przeczącej. Nie należy traktować tego wyniku jako zły, gdyż biorąc pod uwagę liczbę członków LGD Biebrzański Dar Natury, udział osób będących członkami jest bardzo wysoki, z drugiej strony potwierdza ich aktywny udział w spotkaniach ewaluacyjnych i odzwierciedla w wypełnionej ankiecie badawczej.

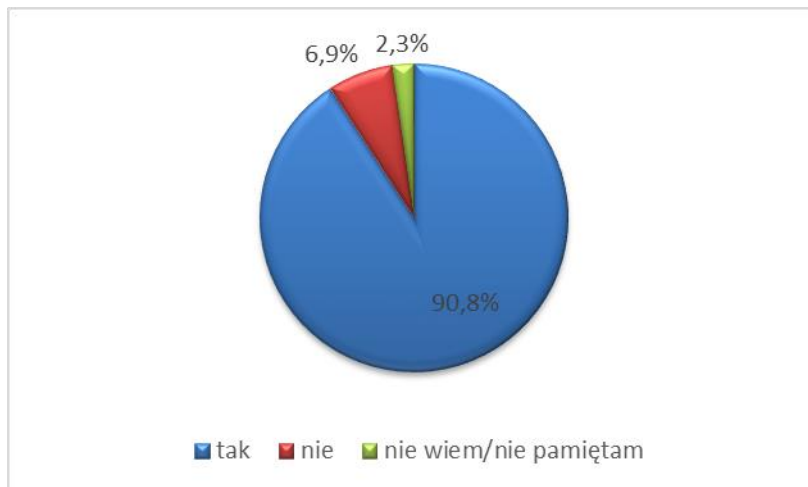
Wykres 8. Respondenci będący członkami LGD

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Pierwsze pytanie w ankiecie dotyczyło znajomości Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury i tą odpowiedź wybrało 90,8% respondentów badania. Poniżej 10% wskazało odpowiedź nie wiem/ nie pamiętam lub nie znało LGD w chwili wypełniania ankiety.

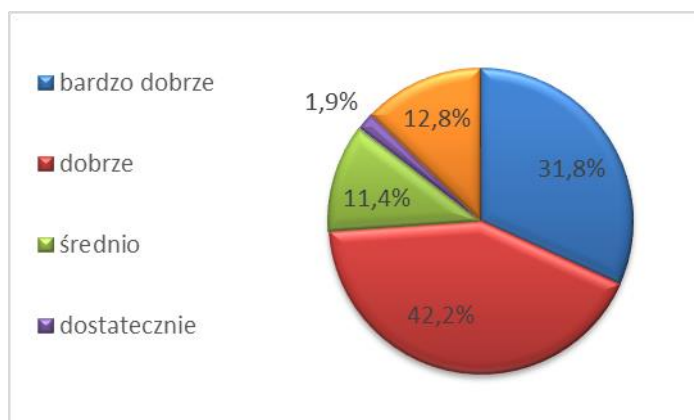
Wykres 9. Znajomość LGD Biebrzański Dar Natury

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Następne pytanie dotyczyło oceny działalności Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury. Największy odsetek odpowiedzi (42,2%) stanowiła ocena bardzo dobra, nieco mniej (31,8%) ocena dobra, zatem średni wynik wskazań na poziomie 74% jest bardzo pozytywny dla członków i zarządu reprezentujących stowarzyszenie. Pozostała część (11,4%) stanowiła ocena średnia, (12,8%) ocena nie wiem/trudno powiedzieć i (1,9%) to ocena dostateczna.

Wykres 10. Ocena działalności LGD Biebrzański Dar Natury

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Poniżej zamieszczona tabela 6 przedstawia udział mieszkańców poszczególnych gmin w 3 działaniach, co odpowiada celom szczegółowym zawartym w Strategii Lokalnego Rozwoju LGD Biebrzański Dar Natury rozdział IV.4):

- a) poprawa zagospodarowania przestrzennego miejscowości i wzrost integracji poprzez działania promocyjne, edukacyjne, kulturalne, sportowe,

Raport: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania
Biebrzański Dar Natury*

- b) zachowanie i efektywne wykorzystanie dóbr przyrody, kultury i dziedzictwa historycznego,
- c) podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru i rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi.

Tabela 6. Uczestnictwo w działaniach

Cele szczegółowe Gmina	Poprawa zagospodarowania przestrzennego miejscowości i wzrost integracji poprzez działania promocyjne, edukacyjne, kulturalne, sportowe (Cel ogólny 1)	Zachowanie i efektywne wykorzystanie dóbr przyrody, kultury i dziedzictwa historycznego (Cel ogólny 3)	Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru i rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi (Cel ogólny 2)
Gmina Grajewo	36,8%	32,4%	29,4%
Gmina Radziłów	54,8%	58,1%	41,9%
Gmina Rajgród	13,2%	34,2%	10,5%
Gmina Szczuczyn	54,9%	33,3%	3,9%
Gmina Wąsosz	55,6%	77,8%	5,6%

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Wyniki badań wskazują, że jest wysokie zainteresowanie bezpośrednim uczestnictwem w realizowanych projektach. W podziale na gminy i projekty rozkłada się to następująco: największe uczestnictwo dla projektów z celu: *Poprawa zagospodarowania przestrzennego miejscowości* wystąpiło w gminie Wąsosz, a najmniejsze w gminie Rajgród. Najmniej aktywne jest uczestnictwo ankietowanych w celu: *Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru i rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi*, a wynika to ze specyfiki celu i sięga ono od 41,8% w gminie Radziłów do 3,9% w gminie Szczuczyn.

Mieszkańcy identyfikują się z projektami realizowanymi przez LGD Biebrzański Dar Natury na terenie swoich gmin, średnio ponad 70% uważa je jako bardzo ważne, dotyczy to szczególnie celów szczegółowych z celu ogólnego 1 i 3. Niższą ocenę uzyskały cele szczegółowe dla celu ogólnego nr 2, co wynikało bardziej z ich węższego zakresu oddziaływania, a także oceny wskazań „bardzo ważne” były także bardziej zróżnicowane w zależności od gmin od 77,4% w gminie Radziłów do 33,3 % dla respondentów z gminy Wąsosz. .

Tabela 7. Ocena minionych celii/ projektów

Gmina	Poprawa zagospodarowania przestrzennego miejscowości i wzrost integracji poprzez działania promocyjne, edukacyjne, kulturalne, sportowe (Cel ogólny 1)			Zachowanie i efektywne wykorzystanie dóbr przyrody, kultury i dziedzictwa historycznego (Cel ogólny 3)			Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru i rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi (Cel ogólny 2)		
	mało ważne	średnio ważne	bardzo ważne	mało ważne	średnio ważne	bardzo ważne	mało ważne	średnio ważne	bardzo ważne
Gmina Grajewo	1,5%	11,8%	73,5%	2,9%	22,1%	58,8%	1,5%	17,6%	66,2%
Gmina Radziłów	6,5%	22,6%	64,5%	9,7%	22,6%	67,7%	3,2%	19,4%	77,4%
Gmina Rajgród	5,3%	15,8%	73,7%	2,6%	18,4%	65,8%	7,9%	26,3%	63,2%
Gmina Szczuczyn	2,0%	2,0%	78,4%	2,0%	25,5%	74,5%	2,0%	33,3%	58,8%
Gmina Wąsosz	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	16,7%	77,8%	0,0%	44,4%	33,3%

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

W następnym pytaniu ankietowany ocenił jasność, obiektywność i powszechność zrozumienia kryteriów naboru projektów mając do wyboru, trzy kategorie odpowiedzi, a mianowicie: tak, nie, nie wiem/nie mam zdania. Aż 61,1% wszystkich ankietowanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że kryteria naboru projektów są jasne, obiektywne i powszechnie zrozumiałe. Natomiast pozostała część (37%) wskazała odpowiedź nie wiem/nie mam zdania a jedynie (1,9%) nie zgodziła się z powyższym stwierdzeniem.

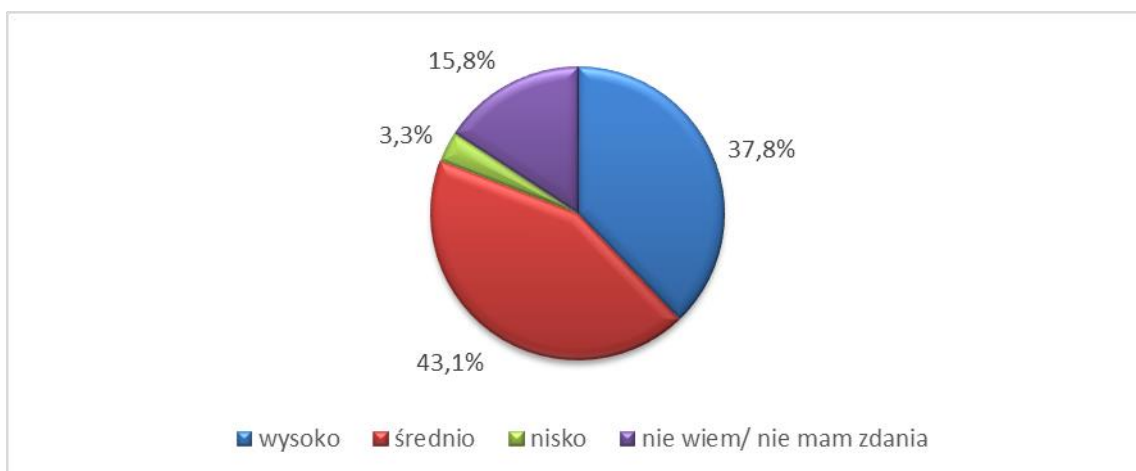
Wykres 13. Obiektywność i powszechność kryteriów naboru projektów

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Ważnym pytaniem, jakie zostało skierowane do respondentów była ich prywatna ocena dotycząca poziomu akceptacji i zaufania społecznego dla działalności LGD Biebrzański Dar Natury.

Wykres 14. Ocena poziomu akceptacji i zaufania społecznego dla działalności LGD Biebrzański Dar Natury

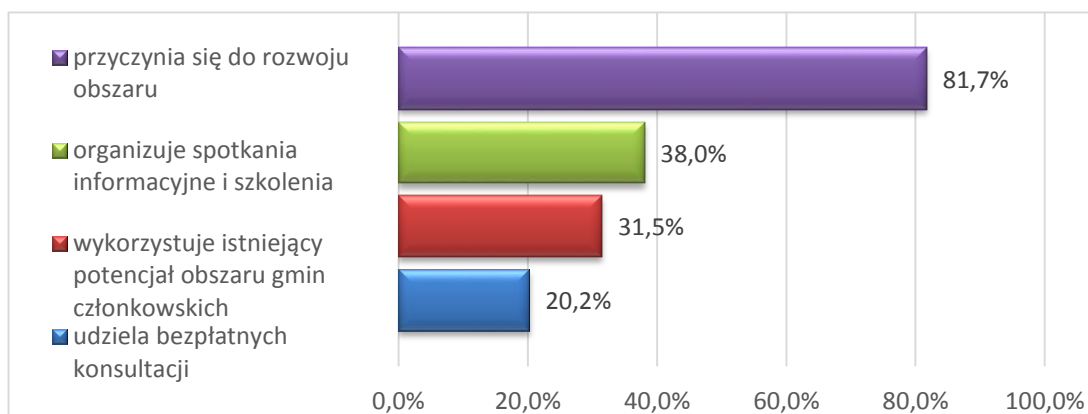

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Jak wynika z powyższego wykresu największy odsetek odpowiedzi (43,1%) potwierdziły wysoki poziom akceptacji i zaufania społecznego. Nieco mniejsza część ankietowanych (37,8%) wskazywała poziom wysoki, natomiast pozostała część (15,8%) określiła nie wiem/ nie mam zdania. Najmniejszy odsetek mieszkańców (3,3%) ocenił poziom akceptacji i zaufania społecznego jako niski. Te wyniki wskazują raczej na duży poziom zaufania w gminach w stosunku do działań LGD, co pozwala stwierdzić iż te działania przyczyniają się w dużym stopniu do budowaniu zaufania.

Następne pytanie ankiety dotyczyło określenia korzyści, jakie w opinii badanych przynosi działalność LGD Biebrzański Dar Natury. Respondenci mogli zaznaczać kilka odpowiedzi. Zdecydowana większość badanych mieszkańców (81,7%) uznała, że LGD Biebrzański Dar Natury przyczynia się do rozwoju obszaru, natomiast 38% odpowiedziało, że LGD organizuje spotkania informacyjne i szkolenia. Część (31,5%) badanych stwierdziło, że LGD wykorzystuje istniejący potencjał obszaru gmin członkowskich, a blisko 20% odpowiedziało, że LGD udziela bezpłatnych konsultacji.

Wykres 15. Ocena korzyści płynących z działalności LGD Biebrzański Dar Natury

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

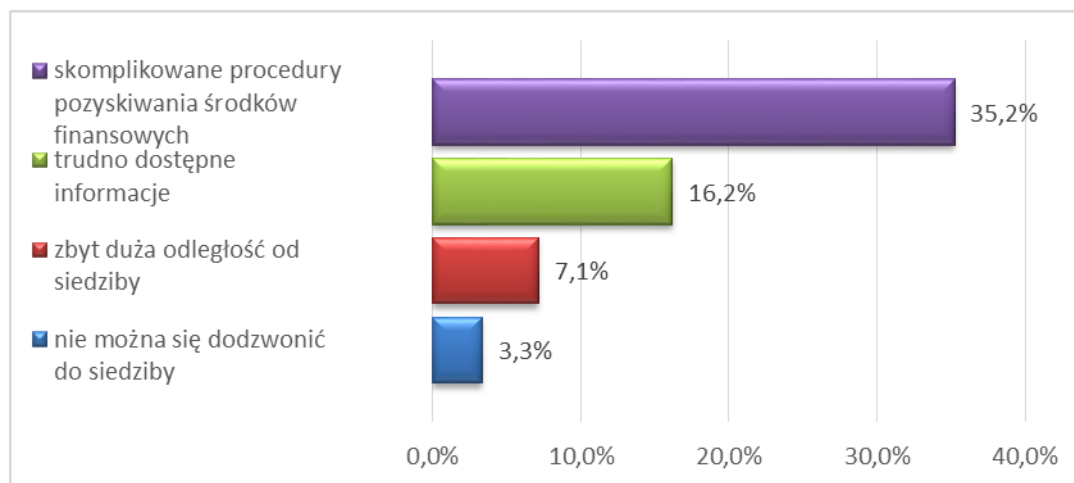

Raport: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania Biebrzański Dar Natury*

Bardzo istotnym pytaniem, jakie zostało zadane respondentom było określenie, jakie mankamenty dostrzegają w działalności LGD Biebrzański Dar Natury. Jak wynika z poniższego wykresu największy problem w opinii badanych stanowią skomplikowane procedury pozyskiwania środków finansowych (35,2%), inne udzielone odpowiedzi dotyczyły: (16,2%) trudno dostępnych informacji, (7,1%) zbyt dużej odległości od siedziby lub (3,3%) trudności z połączeniem telefonicznym.

Zauważa się w tym pytaniu w porównaniu do analizowanego poprzedniego pytania nawiązującego do korzyści, iż odsetek odpowiedzi jest znacząco niższy, czyli korzyści, inaczej mówiąc mocne strony, znacząco przeważają nad słabymi stronami działania LGD Biebrzański Dar Natury.

Wykres 16. Słabe strony w działalności LGD Biebrzański Dar Natury

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Podczas wywiadu ankietowego respondentów zapytano także, z jakich źródeł informacji dowiedzieli się o działalności Lokalnej Grupy Działania. Dopuszczano się podanie kilku źródeł. Znaczna część badanych (60%) wskazała wydarzenia/akcje/imprezy organizowane przez stowarzyszenie LGD. Część badanych (38,1%) podało stronę internetową stowarzyszenia, niewiele mniej ankietowanych (33,3%) dowiedziało się o działalności LGD od znajomych. Najmniejszy odsetek respondentów (3,8%) wskazało na inne źródła informacji np. broszury, książki, informatory. Warto nadmienić iż stowarzyszenie posiada też Facebooka, niestety na etapie konstrukcji pytania tej kategorii nie zamieszczono w ankiecie.

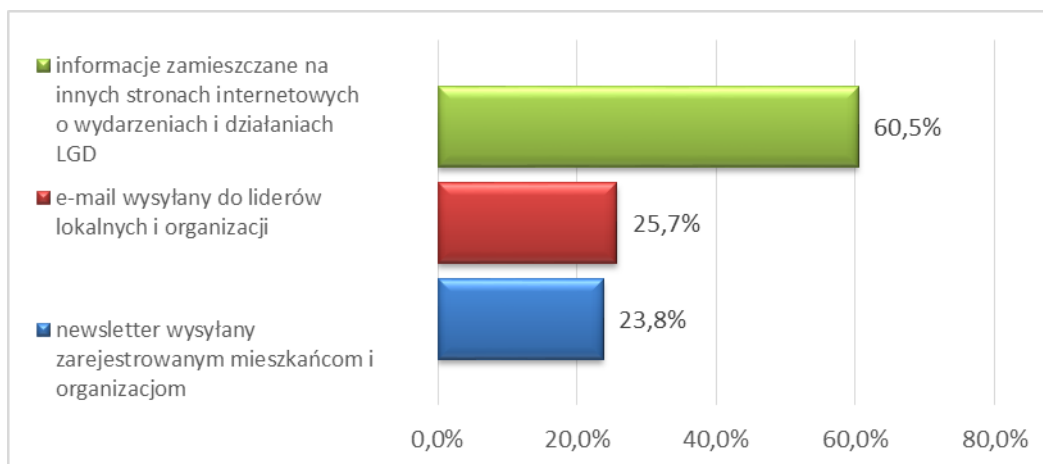
Wykres 17. Źródła informacji o działalności Lokalnej Grupy Działania

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Na pytanie czy LGD powinno wprowadzić nowe formy komunikacji z mieszkańcami aż 60,5% wszystkich mieszkańców podkreśliło, że informacje o wydarzeniach i działaniach LGD powinny być zamieszczane na innych stronach internetowych, pozostała część (25,7%) jako nową formę komunikacji z mieszkańcami wskazała e-mail wysyłany do liderów lokalnych organizacji oraz 23,8% ankietowanych zaznaczyła opcję newsletter wysyłany zarejestrowanym mieszkańcom i organizacjom.

Wykres 18. Nowe formy komunikacji z mieszkańcami

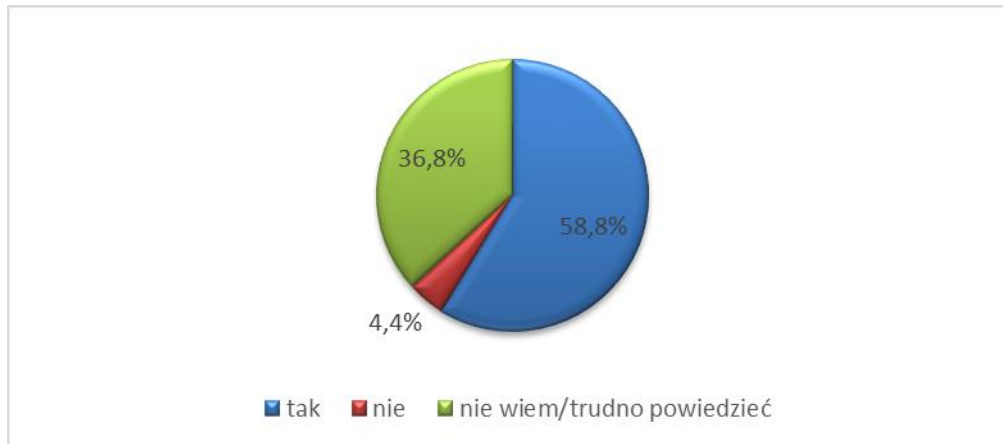

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Na ostatnie pytanie skierowane do respondentów, czy ich zdaniem LGD zachęcało mieszkańców do włączania nowych osób i podmiotów do działań podnoszących jakość życia, większa część (58,8%) zgodziła się z powyższym stwierdzeniem. Natomiast 36,8% ankietowanych nie wiedziało lub miało trudności z odpowiedzią i tylko 4,4% zaprzeczyła stwierdzeniu. Warto wskazać, iż pozytywnym działaniem na terenie gmin wchodzących

w skład LGD było powstanie nowych stowarzyszeń, które w trakcie funkcjonowania LGD zrealizowały część projektów.

Wykres 19. Znaczenie LGD w aktywnym włączaniu mieszkańców do działań podnoszących jakość życia

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Podsumowując przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców gmin Grajewo, Radziłów, Rajgród, Szczuczyn i Wąsosz, należy stwierdzić iż potwierdzają bardzo dobrą ocenę jakościową realizacji projektów przez LGD Biebrzański Dar Natury. Wyniki badań ankietowych są spójne z oceną ilościową wskaźników, która została przeprowadzona w części drugiej niniejszego raportu.

Na podstawie przeprowadzonych 5 wywiadów pogłębionych z przedstawicielami sektora publicznego, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców, dotyczących działania stowarzyszenia LGD Biebrzański Dar Natury a także organizacji konkursów, udzielania informacji dotyczących dokumentacji i rozliczania projektów, nie stwierdzono uchybień w funkcjonowaniu stowarzyszenia. Osoby nie miały trudności w komunikowaniu się z pracownikami stowarzyszenia a także potwierdziły przejrzystość i istotność zamieszczanych treści na stronie <http://www.lgd-bdn.pl/>.

4. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Podsumowując analizę stanu wdrożenia Lokalna Strategia Rozwoju LGD Biebrzański Dar Natury należy wskazać na:

- koncentracją na realizacji projektów w ramach działań „Odnowa i rozwój wsi” i „Małe projekty”, z niskim udziałem pozostałych dwóch działań „Tworzenie i rozwój przedsiębiorczości” i „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” – jedynie 10 % kosztów budżetu,
- koncentracją na projektach dotyczących infrastruktury społeczno-kulturalnej (mogącej również służyć oczywiście turystom),
- wysoki poziom akceptacji dla działań LGD Biebrzański Dar Natury,
- znajomość realizowanych działań przez mieszkańców LGD Biebrzański Dar natury,
- duża liczba zrealizowanych projektów służących bezpośrednio potrzebom mieszkańców – łącznie 86,
- aktywne uczestnictwo mieszkańców w imprezach oraz wykorzystywanie powstałej infrastruktury,
- niski poziom wskaźników z zakresu przedsiębiorczości,
- niskie zainteresowanie przedsiębiorców i mieszkańców w zakresie inwestowania w sektorze turystyki.

Z uwagi na powyższe dla nowej perspektywy 2013-2020 sformułowano rekomendacje:

- dalsze wzmocnienie działań i kanałów informujących o projektach i wydarzeniach organizowanych przez LGD Biebrzański Dar Natury,
- wskazane założenia newslettera i mailing do zarejestrowanych uczestników LGD
- dążenie do uproszczenia dokumentacji konkursowej,
- wykonanie dokładnej analizy potrzeb szkoleniowych, a przypadku specyficznych i jednostkowych potrzeb – ustanowienie tzw. bonu na szkolenia,
- aktywizowanie mieszkańców i wspieranie przedsiębiorczości poprzez: upowszechnianie Dobrych praktyk, wsparcie mentorskie i/lub finansowe,
- przygotowanie projektów służących ludziom starszym w związku ze starzeniem się społeczności LGD Biebrzański Dar Natury,
- opracowanie wspólnie z innymi partnerami kompleksowego programu zmniejszenia poziomu bezrobocia.

5. SPIS TABEL I WYKRESÓW

Spis tabel

Tabela 1. Lista projektów zrealizowanych przez LGD w latach 2009-2015.....	4
Tabela 2. Stopień osiągnięcia wskaźników dotyczących realizacji celu 1	10
Tabela 3. Stopień osiągnięcia wskaźników dotyczących realizacji celu 2	11
Tabela 4. Stopień osiągnięcia wskaźników dotyczących realizacji celu 3	11
Tabela 5. Finansowe wykonanie LSR	13
Tabela 6. Uczestnictwo w działaniach.....	21
Tabela 7. Ocena minionych cel/ projektów	22

Spis wykresów

Wykres 1. Kategorie i struktura wydatków	15
Wykres 2. Płeć respondentów	16
Wykres 3. Wiek respondentów	17
Wykres 4. Wykształcenie respondentów.....	17
Wykres 5. Sytuacja materialna respondentów.....	18
Wykres 6. Kategoria społeczna respondentów.....	18
Wykres 7. Miejsce zamieszkania respondentów.....	19
Wykres 8. Respondenci będący członkami LGD.....	19
Wykres 9. Znajomość LGD Biebrzański Dar Natury	20
Wykres 10. Ocena działalności LGD Biebrzański Dar Natury	20
Wykres 13. Obiektywność i powszechność kryteriów naboru projektów	22
Wykres 14. Ocena poziomu akceptacji i zaufania społecznego dla działalności LGD Biebrzański Dar Natury.....	23
Wykres 15. Ocena korzyści płynących z działalności LGD Biebrzański Dar Natury	23
Wykres 16. Słabe strony w działalności LGD Biebrzański Dar Natury	24
Wykres 17. Źródła informacji o działalności Lokalnej Grupy Działania.....	25

Raport: *Ewaluacja Lokalnej Grupy Działania
Biebrzański Dar Natury*

Wykres 18. Nowe formy komunikacji z mieszkańcami	25
Wykres 19. Znaczenie LGD w aktywnym włączaniu mieszkańców do działań podnoszących jakość życia	26